

Η αλληγορία του σπηλαίου. Η απροθυμία των φιλοσόφων.

Ο Πλάτωνας ερμηνεύει σε αδρές γραμμές την αλληγορία του σπηλαίου, πολλές όμως λεπτομέρειες δεν είναι απολύτως κατανοητές. Είναι ωστόσο φανερό ότι ο δικός μας, ο “πραγματικός” κόσμος αποβαίνει το σύμβολο του “ιδεατού” κόσμου του Πλάτωνα. Έτσι, η ανάβαση από το ημίφως του σπηλαίου στον επάνω κόσμο που φωτίζεται από τον ήλιο (το σύμβολο του Αγαθού), ισοδυναμεί με την άνοδο στον κόσμο του νοητού. Οι φύλακες λοιπόν, και ιδίως οι άρχοντες βασιλείς, που έχουν λάβει την ορθή παιδεία και κατόρθωσαν να ανέλθουν από το σπήλαιο της απαιδευσίας και της πλάνης στον επάνω κόσμο, δηλαδή τον κόσμο των Ιδεών, δεν δείχνουν προθυμία να επιστρέψουν στο σπήλαιο. Δεν πρέπει όμως, τονίζει ο Πλάτωνας, να τους επιτραπεί αυτό που τώρα (στην εποχή του εννοείται) επιτρέπεται, δηλαδή να απέχουν από την ενεργό πολιτική και να ασχολούνται μόνο με τις πνευματικές τους αναζητήσεις.

Τί δέ; τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀληθείας ἀπίρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἕνα, οὐ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἴδια τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἠγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τί δέ;
Τι λοιπόν;

Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ,
Αυτό δεν είναι λογικό, είπα εγώ,

καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων,
και (δεν είναι) ανάγκη από όσα έχουν λεχθεί,

μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀπείρους ἀληθείας
ούτε αυτοί που δεν έχουν εκπαιδευτεί και δεν έχουν ακόμη την εμπειρία της αλήθειας

ἂν ἐπιτροπεῦσαι ποτε πόλιν ἱκανῶς,
δε θα μπορούσαν να διοικήσουν ποτέ μια πόλη ικανοποιητικά,

μήτε τοὺς ἐωμένους διατρίβειν ἐν παιδείᾳ διὰ τέλους,
ούτε αυτοί που αφήνονται να απασχολούνται με τη παιδεία, ως το τέλος της ζωής τους,

τοὺς μὲν ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἓνα σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ,
οι πρώτοι επειδή δεν έχουν ένα ορισμένο σκοπό στη ζωή τους,

οὐ στοχαζομένους
τον οποίο θέτοντας ως στόχο

δεῖ ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πράττειν ἅπαντα
πρέπει και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή να πράττουν όλα

ἃ ἂν πράττωσιν,
όσα τυχόν πράττουν,

τοὺς δὲ ὅτι οὐ πράξουσιν ἐκόντες εἶναι,
και οι δεύτεροι, επειδή δε θα ασχοληθούν με πρακτικά ζητήματα με τη θέληση τους,

ἠγούμενοι ἀπωκίσθαι ἐν νήσοις μακάρων ἔτι ζῶντες ;
επειδή νομίζουν ότι έχουν εγκατασταθεί στα νησιά των Μακάρων, ενώ ακόμη είναι ζωντανοί;

Ἀληθῆ, ἔφη.
Αλήθεια, είπε.

ἦν δ' ἐγώ, ἔργον δὴ ἡμέτερον, τῶν οἰκιστῶν
Και είπα εγώ, έργο λοιπόν δικό μας, των ιδρυτών της πολιτείας

ἀναγκάσαι τὰς τε βελτίστας φύσεις ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα
να εξαναγκάσουμε τις πιο καλές φύσεις να φτάσουν προς το μάθημα

ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον,
το οποίο πρωτίτερα είπαμε ότι είναι το πιο μεγάλο,

ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν,
δηλαδή και να δουν το αγαθό και να ανέβουν εκείνη την ανηφορική οδό,

καὶ ἀναβάντες ἐπειδὴν ἴδωσι ἱκανῶς,
κι αὐτοὶ ἀνεβούν ὅταν δύνανται (το ἀγαθόν),

μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.
να μὴ ἐπιτρέψουμε σ'αυτοὺς αὐτό που τώρα (τοὺς) ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;
Ποιο δηλαδὴ;

Τὸ καταμένειν αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μὴ ἐθέλειν καταβαίνειν πάλιν παρ' ἐκείνους
Τὸ να παραμένουν ἐκεῖ, εἶπα ἐγώ, καὶ να μὴ θέλουν να κατεβαίνουν πάλι κοντὰ σ' ἐκείνους

τοὺς δεσμώτας μὴδὲ μετέχειν τῶν πόνων τε καὶ τιμῶν παρ' ἐκείνοις,
τοὺς δεσμώτες οὐτε να μετέχουν στους κόπους καὶ στις τιμές τοὺς,

εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.
εἴτε εἶναι κατώτερες εἴτε σπουδαιότερες.

arxaia-latinika.gr